Agnieszka Łabędzka, Ilona Szczudło
Biblioteka Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki
labedzka@biblos.pk.edu.pl
szczudlo@biblos.pk.edu.pl

WDROŻENIE I PRZYSTOSOWANIE OTWARTEGO SYSTEMU BIBLIOTECZNEGO KOHA W BIBLIOTECE POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

Słowa kluczowe: administracja systemu bibliotecznego, bibliotekarz systemowy, oprogramowanie *open source*, system Koha, wdrożenie systemu bibliotecznego, zintegrowany system biblioteczny

Streszczenie: W rozdziale zaprezentowano prace przygotowawcze i proces wdrożenia otwartego systemu bibliotecznego Koha w Bibliotece Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki. Zintegrowany system biblioteczny Koha jest systemem o otwartym kodzie źródłowym, tworzonym i udostępnianym przez społeczność Koha na całym świecie. Biblioteka PK przystosowała system do własnych potrzeb, uwzględniając zarówno organizację pracy w instytucji, jak i wymagania stawiane przez bibliotekarzy i użytkowników. Omówione zostały moduły Administracja oraz Narzędzia, niezbędne w pracy bibliotekarza systemowego. Przedstawiono realizację najważniejszych założeń projektowych, usprawniających funkcjonowanie Biblioteki PK.

1. Wprowadzenie

System TINLIB, wykorzystywany od 20 lat w Bibliotece Politechniki Krakowskiej (BPK), powoli przestał spełniać wymagania, jakie stawiali przed nim użytkownicy. W związku z tym w BPK podjęto decyzję o zmianie systemu. Wybór padł na system biblioteczny Koha – tworzony zgodnie z ideą *open source*. Biblioteka Politechniki Krakowskiej nawiązała współpracę z Biblioteką Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (BKA) i wspólnie zdecydowały dołączyć do powoli rozwijającej się w Polsce społeczności Koha oraz przystosować otwarty system biblioteczny do własnych potrzeb. Zanim został złożony wniosek o dofinansowanie prac nad systemem, biblioteki rozpoczęły prace testowe i projektowe nad wersją

3.8 i 3.10. Po akceptacji wniosku aplikacyjnego przez ministerstwo prace wdrożeniowe zostały podzielone pomiędzy zespoły tłumaczy, informatyków i bibliotekarzy systemowych.

Koordynatorem prac nad modułami Gromadzenie i Czasopisma była BPK, natomiast koordynatorem modułów Udostępnianie i Użytkownicy była BKA. Z kolei za moduł Inwentarz, który został utworzony już w ramach projektu, odpowiedzialne były obie biblioteki. W BPK dodatkowo z każdego oddziału zostali wyznaczeni bibliotekarze odpowiedzialni za testowanie danego modułu oraz za ustalenie sposobu i organizacji pracy w dziale. Zespół wdrożeniowy złożony z informatyka, bibliotekarza systemowego, bibliotekarzy modułowych oraz dyrekcji spotykał się co dwa tygodnie lub co miesiąc, by omówić na bieżąco problemy lub trudności w funkcjonowaniu nowego systemu. Najwięcej pracy i testów wymagały moduły Gromadzenie, Udostępnianie, Użytkownicy i Katalogowanie. Wymienione elementy systemu mają dodanych najwięcej poprawek i ulepszeń. Pozostałe moduły, jak Czasopisma, Wyszukiwanie zaawansowane, Listy czy Raporty, należało tylko odpowiednio ustawić według potrzeb biblioteki.

Prace projektowe w BPK szczegółowo dotyczyły :

- opracowania wstępnych i szczegółowych wytycznych odnośnie do importu danych,
- przyjęcia docelowych formatów danych (UKD oraz Tezaurus),
- uzupełniania danych w systemie TINLIB pod kątem konwersji,
- testowania kolejnych wersji systemu,
- ustalenia zasad organizacji pracy w filiach,
- przygotowania wytycznych do integracji z innymi serwisami BPK,
- przygotowania instrukcji dla poszczególnych działów,
- przygotowania do współpracy z Katalogiem NUKAT.

2. Moduły Koha

W ramach przyjętych założeń BPK korzysta z 13 modułów (rysunek 1), w tym z modułu Inwentarz. Dostęp do poszczególnych modułów zależy od uprawnień, jakie posiada dany bibliotekarz, a nadane uprawnienia wynikają z zakresu obowiązków poszczególnych pracowników. Bibliotekarz systemowy ma dostęp do wszystkich modułów, ale zajmuje się głównie obsługą modułów Administracja i Narzędzia – konfiguruje ustawienia na przygotowanej przez informatyka instalacji systemu.

Rysunek 1. Moduły w Koha

Źródło: Koha wersja 3.17.

2.1. Moduł Administracja – Globalne ustawienia systemu

Moduły oferują wiele wariantów dostosowania systemu do potrzeb organizacji pracy biblioteki. W rozdziale przedstawiono jedynie wybrane opcje z szerokiego zakresu możliwości, jakie daje system.

Bibliotekarz systemowy ustawia podstawowe lub bardziej zaawansowane opcje systemu w Administracji poprzez Globalne ustawienia, które są podzielone na poszczególne moduły i ułatwiają kontrolę nad odpowiednim działaniem systemu. Opcje w obrębie modułów podzielone są jeszcze na dodatkowe obszary. Struktura opcji systemowej składa się z nazwy opcji oraz z wybieralnych wartości oznaczających najczęściej włączenie lub wyłączenie funkcji wraz z opisem jej przeznaczenia. Na przykład w module Udostępnianie mamy podział na: Zamawianie, Wypożyczanie, Przyjmowanie zwrotów oraz Kursy i Samoobsługowe wypożyczenia, a w ich obrębie znajdują się m.in. opcje:

- *Specify Due Date* – po jej włączeniu bibliotekarz może określić termin zwrotu egzemplarza inny niż domyślnie ustawiony,
- *Allow Renewal Limit Override* – dzięki której bibliotekarz może ominąć limit prolongat i prolongować egzemplarz, gdy limit został już wyczerpany.

Niemal każda funkcja wyświetlana w OPAC lub w interfejsie bibliotekarza kontrolowana jest przez odpowiednią opcję w Globalnych ustawieniach.

2.2. Dopuszczone wartości

Poza Globalnymi ustawieniami, które kontrolują zasady pracy biblioteki, bibliotekarz korzysta także z dodatkowych funkcji w module Administracja, dotyczących między innymi Udostępniania czy Gromadzenia.

Jedną z takich opcji, która przyspieszy wprowadzanie danych i zwiększy dokładność oraz ograniczy liczbę wartości w polach tekstowych, jest narzędzie Dopusz-

czone wartości. Dzięki niemu bibliotekarze pracujący w systemie nie wprowadzają danych bezpośrednio, lecz wybierają wartości z rozwijanych list. Listy umożliwiają pojedynczy wybór – nie ma możliwości ani całkowitej deselekcji, ani selekcji wielokrotnej. W Dopuszczonych wartościach można określić m.in.:

- strukturę lokalizacji używanych w bibliotece,
- statusy egzemplarzy w rekordach bibliograficznych,
- kody kolekcji,
- klasy statystyczne używane w gromadzeniu książek i czasopism,
- uzasadnienia w propozycjach zakupu.

3. Konwersja danych TINLIB → Koha

Jednym z podstawowych i jednocześnie najważniejszych zadań przy wdrażaniu systemu Koha było przygotowanie konwersji danych z systemu TINLIB. Etap prac nad konwersją wymagał wielu kluczowych rozstrzygnięć i trwał od momentu podjęcia decyzji o zmianie systemu aż do wdrożenia. Część prac została dokończona już w systemie Koha ze względu na trudność poprawy niektórych wpisów w systemie TINLIB. Przykładem jest aktualizacja haseł wzorcowych symboli UKD w rekordach bibliograficznych, gdzie wykonanie najmniejszej zmiany w terminie UKD lub haśle tezaurusa w systemie TINLIB wiązało się z aktualizacją wpisu w każdym rekordzie, w którym ten termin został użyty. Natomiast w Koha przy modyfikacji haseł wzorcowych dane są poprawione automatycznie we wszystkich rekordach, w których występowało to hasło.

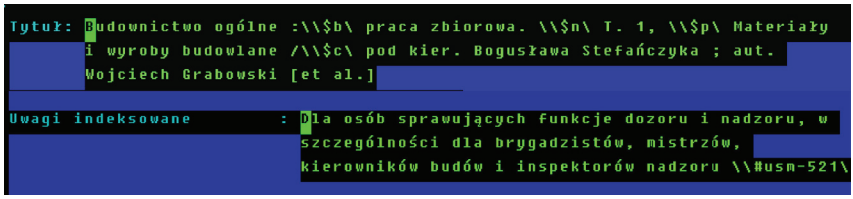
BPK posiada w swojej bazie ponad 240 tys. rekordów egzemplarzy druków zwartych, 60 tys. rekordów wydawnictw ciągłych oraz 90 tys. rekordów haseł wzorcowych. Rekordy te były tworzone według zasad katalogowania przyjętych w systemie TINLIB (brak formatu MARC 21). Rekordy wymagały sprawdzenia poprawności danych, ustalenia odpowiedniego mapowania[1], co umożliwiło optymalną migrację danych między systemami. Dla części danych nie udało się ustalić odpowiedniego mapowania, wpisy te przy konwersji zostały utracone. Były to głównie dane nieaktualne lub dotyczyły informacji mało istotnych z punktu widzenia użytkownika, jak i katalogującego, np. informacji wewnętrzych na temat oprawy czasopism. Część danych przeszła z błędnym mapowaniem. Nie udało się przenieść pewnych zależności, np. wyświetlania kolejności autorów/redaktorów książek lub wyświetlania powiązań pomiędzy podwójnymi miejscami wydania a nazwami wydawców. Dane, do których nie udało się określić odpowiedniego mapowania, trafiły do pól lokalnych (pola 591–594 formatu MARC 21). Są to głównie uwagi katalogującego na temat rekordów egzemplarzy. W TINLIB ze względu na strukturę

[1] Termin „mapowanie" oznacza m.in. utworzenie relacji pomiędzy dwoma zbiorami obiektów [Freedman, 2004].

rekordu uwagi te były umieszczane w rekordzie bibliograficznym, a nie przy konkretnym egzemplarzu. Nie udało się przenieść tych uwag do konkretnych podpól w rekordzie egzemplarza (pole 952 w systemie Koha).

Ważna przy konwersji danych okazała się zasada, która funkcjonowała w BPK od 1995 r. Rekordy bibliograficzne uzupełniano o dopowiedzenia oznaczające odpowiedniki formatu MARC 21, np. \\#usm-521\ (rysunek 2). Konkretny wpis w rekordzie z tym dopowiedzeniem oznaczał odpowiednie pole w formacie MARC 21. Działanie prowadzone było zapobiegawczo w przypadku zmiany na system z formatem MARC 21, a także dla możliwości pobrania rekordu książki w formacie MARC 21 poprzez OPAC.

Rysunek 2. Fragment rekordu bibliograficznego w systemie TINLIB

Źródło: System TINLIB

Kartoteki haseł wzorcowych w TINLIB złożone były z kartotek autorów i redaktorów, serii, konferencji i ciał zbiorowych, w przeciwieństwie do rekordów bibliograficznych nie były uzupełniane o dodatkowe pola formatu MARC (np. \\#usm-500\), które ułatwiłyby konwersję. Rekordy haseł wzorcowych przeszły do systemu Koha w większości poprawnie. Hasła główne zostały przeniesione odpowiednio do pól z grupy 1XX, większość niewyjaśnionych wpisów trafiło do pola uwag 670. Najwięcej pracy włożono w poprawę rekordów serii, które były tworzone nie w kartotece haseł wzorcowych, lecz w formularzu dodawania rekordów bibliograficznych. TINLIB nie przewidywał tego typu haseł wzorcowych. Poprawiono łącznie około 5 tys. rekordów, część danych (jak znaki interpunkcyjne, małe/wielkie litery) została zmieniona automatycznie, cześć wpisów ujednolicano ręcznie według zasady tworzenia haseł serii w formacie MARC 21.

Podczas prac nad konwersją zostało poprawionych wiele tysięcy rekordów w systemie TINLIB. Korekta obejmowała szczególnie:

- usunięcie podwójnych wpisów,
- uzupełnienie sygnatur zasobów,
- sprawdzenie poprawności ISBN,
- poprawienie literówek i błędnych wpisów.

Konwersja danych dotyczyła nie tylko rekordów bibliograficznych czy wzorcowych, ale także kont użytkowników. Do systemu Koha zostało przeniesionych oko-

ło 30 tys. tego typu rekordów. Mapowaniem kont użytkowników BPK zajmowała się przed samym wdrożeniem systemu. Części danych nie przeniesiono do nowego systemu, np. dodatkowych adresów i numerów telefonów czy historii wypożyczeń. Konwersja danych kont użytkowników pozwoliła na uporządkowanie kont specjalnych (np. poprzez zmniejszenie liczby kont szkoleniowych czy też porządki na kontach lokalnych, które dotyczą książek zagubionych bądź nieodnalezionych). Ujednolicono także liczbę kategorii użytkowników. Decyzje przy konwersji dotyczyły również oznaczania kont nieaktywnych, czyli kont, które zostały zaimportowane do bazy, ale nieaktywowane przez użytkownika, a zostały wczytane do systemu przy imporcie danych studentów I roku z dziekanatów, czy też oznaczania kont, przy których użytkownik podbił kartę odejścia, ale zadeklarował, że będzie kontynuował studia. W Koha te typy kont mają nałożone ograniczenia z odpowiednimi komentarzami: Konto zablokowane lub Konto nieaktywne. Oznacza to, że nie można wykonywać na tych kontach żadnych operacji: Koha blokuje zamawianie, wypożyczanie itd.

Konwersja danych z systemu TINLIB objęła również księgi inwentarzowe, księgi akcesyjne i rejestr ubytków. Te dane również wymagały sprawdzenia poprawności. Wykryto dzięki temu wiele nieprawidłowości, jak brak ciągłości w nadawaniu numerów akcesji, pomyłki przy wyborze księgi. Największe zmiany dotyczyły rejestru ubytków, który w TINLIB nie był zbyt poprawnie prowadzony. Numer rejestru przypisany był do określonego protokołu, który dotyczył różnych ksiąg inwentarzowych. Obecnie każda księga inwentarzowa ma swój rejestr ubytków. Prace nad poprawkami w akcesjach i inwentarzach trwały równolegle z pracami nad rekordami bibliograficznymi i kontami użytkowników. Uczestniczyło w nich od 10 do 15 osób: siedem z Oddziału Opracowania Zbiorów Zwartych, trzy z Oddziału Wydawnictw Ciągłych i Elektronicznych oraz około pięciu z Oddziału Udostępniania. Prace prowadzone były w godzinach pracy pracownika, część pracy działu była przeznaczona na testowanie systemu, a także poprawę danych w starym systemie.

4. Kartoteka haseł wzorcowych – tablice UKD

Kolejnym etapem prac wdrożeniowych było przystosowanie zasad opracowania rzeczowego rekordów. Biblioteka korzystała dotychczas z symboli UKD i własnego tezaurusa. Symbole UKD tworzone były w zapisie poziomym przy rekordzie bibliograficznym, bez dopowiedzeń słownych. Tezaurus miał swoją wewnętrzną strukturę: hasło główne, terminy węższe, szersze, kojarzeniowe, askryptory i deskryptory. Przy konwersji danych zespół opracowania rzeczowego zdecydował, że nie zostaną przeniesione terminy powiązane, a jedynie termin główny. Hasła tezaurusa od 1995 r. w bibliotece tworzone były podobnie jak dopowiedzenia słow-

ne w UKD. Stąd decyzja, aby w Koha połączyć symbole UKD i hasła tezaurusa w całość jako symbol UKD z dopowiedzeniem słownym. Początkowo BPK planowała stworzyć z tych danych dwie kartoteki UKD: jedną z Tablicami głównymi, drugą z Tablicami pomocniczymi. W testach to rozwiązanie nie spełniło oczekiwań, dlatego została utworzona jedna kartoteka o nazwie Tablice UKD, która objęła symbole główne z poddziałami wspólnymi i dopowiedzeniami słownymi. Użytkownik może przeszukiwać katalog poprzez klasyfikację UKD. Prace nad konwersją danych trwały od momentu decyzji o wdrożeniu nowego systemu aż do samego uruchomienia wersji produkcyjnej. Jak wspomniano wcześniej, aktualizację haseł UKD w rekordach bibliograficznych, w których użyto hasła, sprawniej było przeprowadzić w systemie Koha. W systemie TINLIB uzupełniano dopowiedzenia słowne do symboli UKD, a do haseł tezaurusa – symbole klasyfikacji. W pracach uczestniczyły tylko dwie osoby, które w bibliotece zajmują się opracowaniem rzeczowym.

Docelowy format danych został przeniesiony do przygotowanych wcześniej szablonów bibliograficznych w Koha. W module Administracja za pomocą narzędzia Szablon bibliograficzny MARC zostały dostosowane szablony formatu MARC, wraz z tłumaczeniem etykiet na język polski. Obecnie BPK korzysta z szablonów dotyczących książki i czasopisma. Koha oferuje szablony bibliograficzne do prawie każdego typu dokumentu oraz szablon Domyślny z wszystkimi polami zawartymi w formacie MARC 21.

Podobnie jak szablony MARC, zostały przystosowane szablony kartotek haseł wzorcowych. BPK korzysta z szablonów Nazwa osobowa, Nazwa ciała zbiorowego, Nazwa imprezy, Tytuł ujednolicony/seria oraz Tablice UKD. Dostosowanie polegało na włączeniu lub wyłączeniu poszczególnych pól i podpól, określeniu, czy ma być powtarzalne, wymagane, i w której zakładce ma się wyświetlać oraz czy dołączyć Dopuszczoną wartość (z rozwijaną listą) do podpola.

5. Zasady udostępniania i należności

Oprócz konwersji danych i ustalenia zasad pracy w zakresie gromadzenia i opracowania, ważnym elementem ustawień w Koha było dostosowanie reguł udostępniania dla wszystkich filii BPK w module Administracja przy użyciu narzędzia Zasady udostępniania i należności.

BPK kontroluje zasady udostępniania w oparciu o kategorię użytkownika i typ dokumentu, do których przypisuje się odpowiednią liczbę wypożyczeń. W nowym systemie zostały ujednolicone okresy wypożyczeń oraz prolongaty. Po przekroczeniu terminu zwrotu książek naliczane są należności, które również przypisuje się do określonej kategorii i typu dokumentu. BPK stosuje jednolite zasady udostępniania i należności we wszystkich filiach, ale system umożliwia ustalenie osobnych reguł udostępniania dla każdej filii

Koha domyślnie obsługuje transfery wraz z naliczaniem kosztów za przesyłanie egzemplarzy. Jednak ta forma nie odpowiadała zasadom funkcjonowania filii w BPK i została przystosowana przez informatyków. Oddziały BPK mieszczą się w kilku lokalizacjach: na Kampusie Warszawska w Budynku Głównym i Pawilonie Bibliotecznym oraz w dwóch filiach: BWM i DS-4. Biblioteka ma wspólną bazę użytkowników i zbiorów. Przyjęta polityka zamawiania nie obejmuje transferów między filiami, ale daje użytkownikowi możliwość zamawiania z każdej filii z ograniczeniem miejsca odbioru egzemplarza do filii, z której pochodzi egzemplarz. Informatycy biblioteczni dopisali funkcję, dzięki której użytkownik wybiera miejsca odbioru egzemplarza, a wyświetlane opcje ograniczone są do lokalizacji danego egzemplarza. Do zadań bibliotekarza systemowego należy określenie zasad wyświetlania miejsca odbioru. W module Administracja służy do tego opcja *Pickup location rules*, którą dopisali informatycy i zaadaptowali na potrzeby każdej z bibliotek. Funkcja składa się z czterech korelujących ze sobą typów zasad. Jeśli zostanie pominięta chociaż jedna z zasad, nie będzie można poprawnie ustawić opcji wyboru miejsc odbioru przez użytkownika. Ustawienia dotyczą relacji między kategorią użytkownika, miejscem odbioru dla danej kategorii i jej filii oraz typem dokumentu. Na przykład w BPK użytkownicy korzystający z karty jednodniowego wstępu nie mogą korzystać z Wypożyczalni, ale mogą składać zamówienia do Czytelni i tylko takie miejsce odbioru wyświetli im się w OPAC podczas zamawiania.

6. Integracja katalogu Koha z innymi serwisami

Kolejnym etapem prac w ramach migracji do nowego systemu było połączenie Koha z innymi serwisami dostępnymi w BPK, w tym z Repozytorium PK. Takie połączenia działały w dotychczas wykorzystywanym systemie TINLIB. Konta użytkowników oraz rekordy bibliograficzne wybranych zasobów publikowanych w Repozytorium zostały ze sobą powiązane. Użytkownik loguje się jednocześnie do katalogu bibliotecznego oraz do Repozytorium. Natomiast do połączenia zasobów zostało wykorzystane pole 856 formatu MARC w rekordzie bibliograficznym, w którym umieszcza się link do Repozytorium, dzięki któremu użytkownik ma dostęp do zbiorów zdigitalizowanych w bibliotece, m.in. do pełnych tekstów doktoratów, monografii i książek wydanych przed 1939 r.

Konta użytkowników zostały połączone z kontami w Książkach odwiedzin w czytelniach oraz poprzez stronę główną BPK z Wypożyczalnią międzybiblioteczną (Interlib). Ponadto użytkownicy BPK mogą logować się ze strony głównej biblioteki na swoje konta „Moja BPK", gdzie mają możliwość sprawdzenia stanu wypożyczeń, należności, datę ważności konta oraz przejścia do katalogu OPAC. Dzięki współpracy z systemem wymiany danych na PK, konta studentów I roku importowane są do bazy użytkowników Koha, co usprawnia coroczną rejestrację nowych kont w Wypożyczalni.

7. Moduł Inwentarz

Ważnym elementem prac wdrożeniowych był moduł Inwentarz, dopisany przez informatyków z BPK i BKA, który został dostosowany do potrzeb organizacyjnych obydwu instytucji. Koha nie oferuje takiej formy księgowania majątku biblioteki, jakiej wymaga od polskiego środowiska bibliotecznego Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych[2]. Moduł Inwentarz stworzono, uwzględniając wytyczne rozporządzenia i zawarto w nim księgi akcesyjne, inwentarzowe i rejestr ubytków (rysunek 3).

W obrębie ksiąg można wyszukiwać pozycje inwentarzowe przy użyciu dodatkowych filtrów. W planie jest również opcja wydruku inwentarza za dany rok kalendarzowy. Biblioteki przyjęły różne formy prezencji inwentarza ze względu na różne tryby pracy.

Dodatkowy atrybut, który został uwzględniony jedynie w BPK przy tworzeniu ksiąg inwentarzowych, stanowią listy przekazywanych książek i czasopism. Po zakończeniu procesu opracowania tworzy się listę pozycji przekazywanych do magazynu, co pozwala na kontrolę zbiorów przeznaczonych do udostępniania. Mechanizm generuje listy przekazywanych pozycji według docelowych lokalizacji.

Rysunek 3. Przykład księgi inwentarzowej

Showing 1 to 10 of 37,373 entries | Show 10 entries | First | Previous | 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 | Next | Last | Copy | CSV | Excel | PDF | Print

Accuisition date	Stock number	Sygnatura	Autor	Title / Vol / Year	Publication date / Publisher	Accession	Source of acqisition	Cena	Write off no.	Uwagi
1997-01-31	307298	II-307298	Stachy, Juliusz.	Wezbrania rzek polskich w latach 1951-1990 /	1996 / Warszawa :	BPK-B-1/1997	K	10.00		Click to edit
1997-01-31	307299	II-307299	Duliniec, Elżbieta	Badania marketingowe w zarządzaniu przedsiębiorstwem :	1995 / Warszawa :	BPK-B-2/1997	K	5.00		Click to edit
1997-01-31	307300	II-307300	Mruk, Henryk.	Strategia produktu /	1994 / Warszawa :	BPK-B-2/1997	K	9.00		Click to edit
1997-01-31	307301	II-307301	Bazarnik, Jacek.	Badania marketingowe :	1992 / Kraków :	BPK-B-3/1997	K	10.00		Click to edit
1997-01-31	307302	II-307302	Mynarski, Stefan	Badania rynkowe w warunkach konkurencji /	1995 / Kraków :	BPK-B-3/1997	K	14.00		Click to edit
1997-01-31	307303	II-307303	Koffman, Elliot B.	Pascal : / 3rd ed.	1989 / Massachusetts ; | Reading :	BPK-B-4/1997	D	15.00		Click to edit
1997-01-31	307304	II-307304	Levine, John R.	The Internet for Dummies / / 2nd ed.	1994 / Chicago ; | Foster City :	BPK-B-4/1997	D	25.00		Click to edit
1997-01-31	307305	II-307305	Kudrewicz, Jacek	Nieliniowe obwody elektryczne :	1996 / Warszawa :	BPK-B-4/1997	D	20.00		Click to edit
1997-01-31	307306	II-307306	Witkiewicz, Zygfryd	Podstawy chromatografii / / Wyd. 2 zm.	1995 / Warszawa :	BPK-B-4/1997	D	14.50		Click to edit
1997-01-31	307307	II-307307	Awrejcewicz, Jan	Drgania deterministyczne układów dyskretnych /	1996 / Warszawa :	BPK-B-5/1997	D	23.00		Click to edit
								Suma: 145.50		

Źródło: Koha wersja 3.17.

8. Narzędzia i system uprawnień w Koha

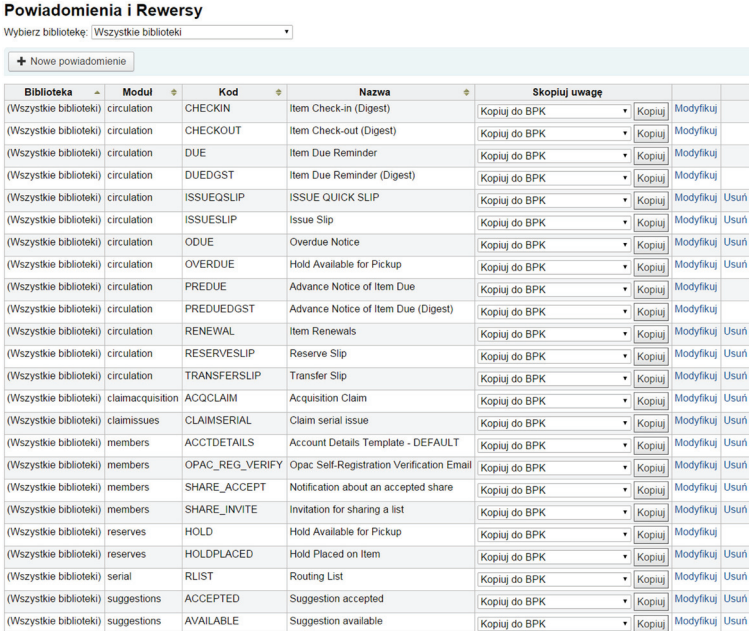
Jednym z narzędzi w systemie są Powiadomienia i rewersy, które należy skonfigurować zgodnie z zasadami organizacji pracy w bibliotece. Bibliotekarz systemowy może modyfikować istniejące szablony powiadomień oraz tworzyć nowe dla

[2] Dz.U. z 2008 r., nr 205, poz. 1283.

określonych filii lub dla wszystkich bibliotek w systemie. Koha oferuje szeroko rozbudowany system szablonów powiadomień (rysunek 4); przykładem są:

- CLAIMSERIAL – szablon reklamacji wydawnictwa ciągłego w module Czasopisma,
- ORDERED – szablon potwierdzenia zamówionej propozycji zakupu w module Gromadzenie,
- SHARE_INVITE – szablon powiadomienia o udostępnieniu listy egzemplarzy innemu użytkownikowi w OPAC.

Rysunek 4. Szablony powiadomień i rewersów w Koha

Powiadomienia i Rewersy

Wybierz bibliotekę: Wszystkie biblioteki

+ Nowe powiadomienie

Biblioteka	Moduł	Kod	Nazwa	Skopiuj uwagę			
(Wszystkie biblioteki)	circulation	CHECKIN	Item Check-in (Digest)	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	
(Wszystkie biblioteki)	circulation	CHECKOUT	Item Check-out (Digest)	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	
(Wszystkie biblioteki)	circulation	DUE	Item Due Reminder	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	
(Wszystkie biblioteki)	circulation	DUEDGST	Item Due Reminder (Digest)	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	
(Wszystkie biblioteki)	circulation	ISSUEQSLIP	ISSUE QUICK SLIP	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	circulation	ISSUESLIP	Issue Slip	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	circulation	ODUE	Overdue Notice	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	circulation	OVERDUE	Hold Available for Pickup	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	circulation	PREDUE	Advance Notice of Item Due	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	
(Wszystkie biblioteki)	circulation	PREDUEDGST	Advance Notice of Item Due (Digest)	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	
(Wszystkie biblioteki)	circulation	RENEWAL	Item Renewals	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	circulation	RESERVESLIP	Reserve Slip	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	circulation	TRANSFERSLIP	Transfer Slip	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	claimacquisition	ACQCLAIM	Acquisition Claim	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	claimissues	CLAIMSERIAL	Claim serial issue	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	members	ACCTDETAILS	Account Details Template - DEFAULT	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	members	OPAC_REG_VERIFY	Opac Self-Registration Verification Email	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	members	SHARE_ACCEPT	Notification about an accepted share	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	members	SHARE_INVITE	Invitation for sharing a list	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	reserves	HOLD	Hold Available for Pickup	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	
(Wszystkie biblioteki)	reserves	HOLDPLACED	Hold Placed on Item	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	serial	RLIST	Routing List	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	suggestions	ACCEPTED	Suggestion accepted	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń
(Wszystkie biblioteki)	suggestions	AVAILABLE	Suggestion available	Kopiuj do BPK	Kopiuj	Modyfikuj	Usuń

Źródło: Koha wersja 3.17.

Użytkownicy BPK mają włączone dwa typy powiadomień, które wysyłane są e-mailem:

- PREDUE – przypomnienie przed upływem terminu zwrotu,
- HOLD – rezerwacje do odbioru.

Koha umożliwia także inne drogi przekazu: SMS, telefon, kanał RSS oraz wydruk tradycyjny.

Poza obsługą modułów Administracja i Narzędzia bibliotekarz systemowy nadaje indywidualne uprawnienia pracownikom korzystającym z systemu Koha, zgodnie z ich zakresem obowiązków. Bibliotekarze pracujący w systemie mają założone

konta pracownicze (uprawnienie *catalogue* musi zostać nadane, aby umożliwić zalogowanie się do interfejsu bibliotekarza). System kontroli uprawnień w Koha pozwala na dostosowanie dostępu do określonych modułów lub też do poszczególnych funkcji. Przykładowo pracownik obsługujący moduł Udostępnianie może:

- zarządzać kontem użytkownika,
- odnawiać limit prolongat,
- dodawać nowego użytkownika,
- wypożyczać i przyjmować zwroty,
- w przypadku BPK pracownik czytelni może modyfikować rekord egzemplarza w celu zmiany sygnatury czytelnianej.

Dotychczasowe doświadczenie pokazało, że system uprawnień nie jest wystarczająco rozbudowany dla potrzeb BPK. Zbyt szerokie spektrum uprawnień oraz niski poziom szczegółowości sprawiają, że pracownik Udostępniania ma dostęp do wszystkich opcji modułu Udostępnianie, np. pracownik Wypożyczalni ma również dostęp do opcji pracownika Magazynu, co niekiedy koliduje z zakresem ich obowiązków.

9. Uwagi końcowe

Zgodnie z założeniami projektu, BPK i BKA aktualizują wersje systemu (publikowane co pół roku) oraz ściśle współpracują ze społecznością Koha. Dzięki temu mają dostęp do nowych funkcjonalności, np. z wersją systemu 3.14 pojawił się motyw wyglądu OPAC bootstrap i moduł Kursy. Aktualizacje wymagają dodatkowego nakładu pracy oraz przygotowania na ciągłe zmiany. Ponadto BPK kontynuuje przystosowywanie systemu, a plany obejmują:

- rozpoczęcie współpracy z Centrum NUKAT,
- wprowadzenie pełnej obsługi modułu Czasopisma,
- dostosowanie wyglądu opisów bibliograficznych za pomocą arkuszy XSLT,
- dopracowanie modułu Raporty (statystyki),
- drobne poprawki (blokowanie wypożyczania niezamówionych egzemplarzy, wyświetlanie daty ważności konta i numeru karty na koncie użytkownika, dopracowanie statusów zamówienia – rezerwacji).

Migracja do nowego systemu przyniosła wiele wymiernych korzyści zarówno dla pracowników, jak i użytkowników. Do najważniejszych należy zaliczyć: przejrzysty interfejs, podgląd historii wyszukiwania i wypożyczeń na koncie użytkownika, tworzenie list, schowek. To tylko niektóre z zalet nowego systemu.

Bibliografia

Freedman Alan (2004). *Encyklopedia komputerów*. Gliwice: Wydawnictwo Helion.